

GOZOS A NUESTRA SEÑORA DE VALLIVANA

Patrona de la Ciudad de Morella.

Morella a tus plantas reza,
Vallivana, con fe pura;
*Que aunque es de barro tu hechura
obra es de Dios tu belleza.*

Florece el valle de Ivana
y de tu esplendor se llena,
al ver allí, ¡oh Nazarena!,
tu trono de Soberana,
donde sus glorias hermana
con tu auxilio tu realeza.

Tu imagen, fuente divina
del barranco en la ladera,
si al sediento refrigera,
del enfermo es medicina.
Eres pródiga piscina
de salud y de nobleza.

Al pie del monte sagrado,
que a rezar y amar convida,
con rico fruto de vida
eres el huerto cerrado...
y ese fruto regalado
Tú nos brindas con largueza.

Un castillo y un altar
Morella logró tener:
el altar para creer
y el peñón para luchar...
Tú eres, Virgen tutelar,
muro, altar y fortaleza.

Don Jaime el Conquistador
fue el redentor de Morella;
pero aun más le debe ella
de Vallivana al pastor...
El morellano esplendor
en Tí, ¡oh Vallivana!, empieza.

En el campo apareciste
como reina de las flores;
tus complacencias y amores
con los pastores tuviste...
Madre y Pastora del triste,
desterraste la tristeza.

Morella que en su camino
te encontró para su bien,
de Vallivana hizo edén
y de tu amor su destino...
Como presente divino
eres su mejor riqueza.

Dios te amaba y te creó
como el amor de Dios crea...
Morella en Tí se recrea
como en lo que más amó.
Y al pie de tu trono halló
el germen de su grandeza.

El alma noble y sencilla
del morellano que te ama,
en tu presencia se inflama
como antorcha en tu capilla;
y con la fe con que brilla
ilumina tu pureza.

Te cuentan los morellanos
sus más íntimas historias;
sus penas, gozos y glorias
depositan en tus manos;
y truecan con tus arcanos
por tesoros su pobreza.

Tú haces del duelo solaz
y de la pena alegría,
y riego de la sequía,
y de los combates paz;
que al ver tu célica faz
a ver el cielo se empieza.

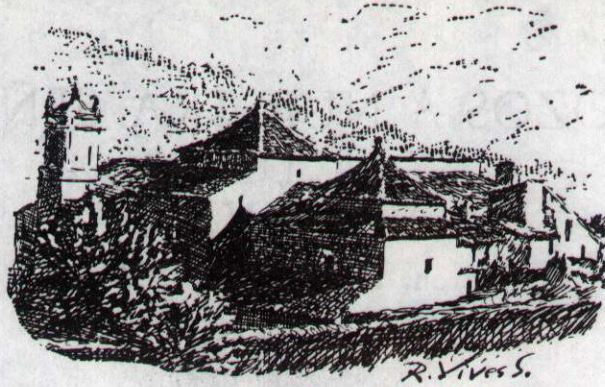
Tú, en las glorias y venturas,
del gran pueblo morellano,
lo llevaste de la mano,
a la luz de las alturas...
Con tu auxilio nos procuras
valor en toda proeza.

Tu protección resplandece
como la sombra de un genio,
y al volver cada sexenio
por Tí, Morella enloquece...
Su corazón se estremece
cuando te canta o te reza.

Morella a tus plantas reza,
Vallivana, con fe pura;
*Que aunque es de barro tu hechura
obra es de Dios tu belleza.*

V. Rueda por nosotros, Santa Madre de Dios. R. Para que seamos dignos de las promesas de Jesucristo, Señor nuestro. O R E M O S: Ob Dios, que, a cuantos nos acogemos bajo el patrocinio singular de Santa María, la Virgen, nos quisiste colmar de perpétuos beneficios; concede a quienes te suplicamos que, como nos alegramos de su veneración en la tierra, gocemos de su vista en el Cielo. Por Jesucristo, Señor nuestro. Amén.

Text del M. R. P. Calasanz Rabaza, Sch. P. Dibuij per Ricard Vives i Sabaté, de la imatge amb els vestits postissos. Amb llicència eclesiàstica. Any 1988.

Santuari de Vallivana.

SANTUARI DE VALLIVANA

MORELLA. La ciutat de Morella està situada al nord de la província de Castelló, a 63 quilòmetres de Vinaroç i a 1000 metres d'altària. És la capital de la comarca del Maestrat (potser mal dit, perquè no va pertànyer, mai, a cap Ordre Militar) o dels Ports, com en diuen ara.

Qüestiona amb el Forcall, el fet d'ésser o no ésser, l'antiga BISGARGIS, corresponent a la CASTRA ELIA dels romans.

Fou conquistada als moros, que l'anomenaven MAURELA o MUREL-LA, per Don Blasco de Alagón (any 1234), però tot seguit passà a poder del Rei En Jaume I. En la guerra de Successió fou fidel a Felip V, mentre les «aldees» ho eren a l'Arxiduc. Fou cèlebre en les guerres carlines per les accions militars en què es va veure involucrada tot sovint.

El seu terme fou immens, puix contenia les actuals viles de Coves de Vinromà, Albocàcer i Ares (independitzades ja l'any 1242); Culla, Molinell, Benasal, Villar de Canes i Torre En Basora, (independitzades l'any 1294); Castellfort, Villafranca del Cid, Portell, Cinctors, Forcall, Saranyana (avui dia desapareguda) Olocau del Rei i Vallibona, conegudes com «aldees» de Morella. També tenia jurisdicció en els barris de La Mata, Chiva i Palanques, com també en les Baronies i Senyories de Zorita, Catí, Herbés, Ortells, Todoella i tota la Tinença de Benifaçà amb la seva «setena»: Bel, Ballester, Boixar, Castell de Cabres, Corachar, Fredes i la Pobla de Benifaçà.

L'any 1691, les «aldees» van obtenir llur independència.

Morella és mare de molts fills il·lustres; entre ells esmentarem: Dos cardenals, tretze bisbes, dos virreis i una veritable multitud de savis i virtuosos sacerdots i religiosos, poetes, músics, escriptors.... Durant el temps medieval i el renaixement, fou un centre importantíssim d'art pels seus pintors, escultors, esmaltadors, ceramistes i forjadors.

Tota ella, en conjunt, presenta una admirable vista panoràmica quan hom la veu de lluny. Esmentarem el CASTELL, de llarga història; presó de personatges il·lustres com Sant Vicenç i Sant Valero, màrtirs en el segle IV; Carles de Viana i Ausias March... Les MURALLS, TORRES i PORTES, de fa poc restaurades; la BASILICA DE SANTA MARIA que és el temple gòtic més bell i interessant de tota la regió (segles XIII i XIV), amb un cor probablement únic en el món. L'ARXIU HISTORIC ECLESIASTIC i el MUSEU ARXIPRESTAL. El CONVENT DE SANT FRANCESC, L'ALMUDIN o LLOTJA, L'AJUNTAMENT. El temple de SANT NICOLAU. Les Parròquies de SANT JOAN i de SANT MIQUEL. L'AQUÛDUCTE. Edificacions totes del segle XIII i el XIV. També cal esmentar els PEIRONS o Creus de Terme (segles XV i XVI). Als afores hi ha un important nombre d'ermites edificades entre els segles XV i el XIX.

El cens de 1877 donava 7190 habitants; el de l'any 1970, en canvi, 3652.

SANTUARI DE LA MARE DE DEU DE VALLIVANA

S'aixeca a 25 quilòmetres de Morella i ran de la carretera número 232, en direcció a Vinaroç. És un temple neoclàssic amb la portada barroca que va substituir a unes edificacions anteriors. Té adossada la «Hospederia» amb uns finestrals gòtics, corresponents a l'habitació que ocupà Sant Vicenç Ferrer l'any 1410.

La imatge de SANTA MARIA DE VALLIVANA és de fang cuit i mesura 25 centímetres d'altària, és d'estil gòtic i del segle XIV; idèntica a la de Nostra Senyora de la Font, de Castellfort. Probablement van ésser modelades per una mateixa mà.

La tradició ens conta que fou trobada per un pastor, advertit pels insistents lladrucs del seu gos que el van emmenar a una cova. Allí trobà la santa imatge il·luminada extraordinàriament per un ciri encès i en son corresponent candeler. Als peus de la imatge hi havia un pergamí, que, per desgràcia, ningú no es preocupà de llegir. Potser en ell restava anotada la història d'aquesta advocació mariana, que, segons diu algú, començà amb la predicació de Sant Jaume, el qual, passant per aquest indret, ens hauria deixat una imatge de Maria.

Entre els cultes que Morella «fidelis, fortis et prudens» dedica a la Mare de Déu de Vallivana, sobresurten els de les extraordinàries FESTES SEXENALS que tenen llur origen en un Vot de Poble fet amb motiu d'una paorosa pesta que flagellà Morella durant l'any 1672.

Cada sis anys, doncs, els morellans es superen en exornar amb un entusiasme excepcional els carrers, manifestant-se llur sincer i fervent esperit religiós amb nombrosos actes de cristiana pietat que es demostra en les Celebracions Eucarístiques i de la Paraula, durant la solemníssima Novena. Es fundament emotiva l'Entrada del Romeus, quan tornen de cercar a peu al llunyà Santuari la imatge venerada. Resulta espectacular la Processó del diumenge següent al 15 d'agost (començament del Novenari), amb les representacions bíbliques, i el folklore de les dances (pròpies de cada Gremi), entre les quals excel·leix la dels «torneros».

La imatge de Santa Maria de Vallivana fou coronada canònicament en el Sexeni de 1910. L'altre Sexeni de 1952 la va veure proclamada, també canònicament, Patrona de la Ciutat.

El Santuari va ésser profanat amb la destrucció dels altars i imatges en la persecució religiosa del 1936. Amb tot, la Providència volgué que es salvés la venerada imatge de Santa Maria de Vallivana, que, passada ja la maltempada, tornà a rebre i segueix rebent, com es va manifestar en el darrer Sexeni del 1982 i en l'ANUNCI del Sexeni d'enguany (1988), que serà el XLIX, les manifestacions d'amor i agraïment d'un poble que la venera com un bon fill venera a la més excel·lent de les mares.

SANTIAGO CASANOVA I GINER, Prev.

(Aquesta edició és un facsimil del Goig 963 de la Col·lecció de Goigs de l'impressor Ricard Vives i Sabaté, i s'ha fet amb llicència d'ell, i a càrrec de l'Administració del Santuari).

ANY MARIÀ - 1987-1988. Publicacions de Mn. Santiago Casanova n.º 13.